

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain 169 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä toukokuuta 2014 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kaivoslain 169 §:n muuttamisesta (HE 60/2014 vp).

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt lakialoitteen laiksi kaivoslain 169 §:n muuttamisesta (LA 78/2013 vp — Heikki Autto /kokym.), joka on lähetetty valiokuntaan 20 päivänä helmikuuta 2014.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kaivosylitarkastaja Riikka Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Saara Bäck, ympäristöministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Saamelaiskäräjät
- Metsähallitus
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) (LA 78/2013 vp)
- Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Lapin Kullankaivajain Liitto ry
- Paliskuntain yhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Kaivoslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kullanhuuhtontaluvan voimassaolon jatkamista koskeva päätös voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Päätös edellyttäisi lakisääteisen kullanhuuhtontakorvauksen suorittamista.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa kullanhuuhtonnan jatkaminen tilanteessa, jossa kaivosviranomainen on tehnyt myönteisen jatkamispäätöksen ja päätöksestä on valitettu hallin-

to-oikeuteen. Tällä parannetaan yksityisen luvanhaltijan oikeusturvaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

Lakialoite

Aloitteessa ehdotetaan kaivoslakia muutettavaksi siten, että toiminnassa olevien kultahuuhtomoiden toimintaa voidaan jatkaa, vaikka kullanhuuhtonnan jatkoluvasta valitetaan hallinto-oikeuteen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta esittää, että hallituksen esityksen mukainen lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja että lakialoite hylätään.

Voimassa olevan kaivoslain (169 §) mukaisesti malminetsintäluvan jatkamista, kaivoslupaa tai kaivosturvallisuyslupaa koskevassa päätöksessä on voitu poiketa normaalista lupapäätöksen lainvoimaisuusedellytyksestä ja määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Hallituksen esityksen tarkoituksena on laajentaa tämä poikkeusmahdollisuus kosemaan myös kullanhuhdontaluvan voimassaolon jatkamista koskevia tilanteita. Poikkeusmahdollisuus ei koske kaivospiireillä tapahtuvaa koneellista kullankaivuuta. Muutos ei myöskään vaikuta Lemmenjoella tapahtuvan koneellisen kullankaivuun päättymiseen kaivoslaissa säädetyn siirtymäajan jälkeen.

Vain muutamana kuukautena vuodessa harjoitettavaa kullanhuhdontaa ovat merkittävästi haitanneet jatkolupapäätöksistä tehdyt valitukset. Ne ovat pidentäneet lupaprosessia ja keskeyttäneet kullanhuhdontatoiminnan jopa useaksi vuodeksi. Esitetty muutos antaisi lupaviranomaiselle mahdollisuuden harkita, onko toiminnan jatkaminen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta mahdollista, ja jos on, missä rajoissa. Muutos olisi myös yhdenmukainen ympäristönsuojelulain kanssa. Koneellisen kullankaivuun edellyttämään ympäristölupaan on mahdollista jo nyt sisällyttää täytäntöönpanomääräys, joka on voimassa muutoksenhausta huolimatta.

Ympäristönsuojeluviranomaiset ovat arvioineet, että lakiehdotuksen tarkoittama, mahdollisesti koneavusteinen kullanhuhdontatoiminta on yleensä pienimuotoista eikä toiminnan jatka-

minen varsinkaan vanhoilla alueilla tuo ainaakaan suurta muutosta vallitsevaan tilanteeseen.

Edellä olevaan viitaten talousvaliokunta pitää esitettyä muutosta tarpeellisenä ja nykytilanetta kohtuullistavana. Valiokunta painottaa, että täytäntöönpanomääräyksen antaminen on aina lupaviranomaisen harkinnassa. Harkinnassa huomioon otettavien seikkojen osalta valiokunta täsmentää esityksen perusteluja (s. 2/I) ja toteaa, että kaivosviranomaisen tulee harkinnassaan ottaa huomioon luonnon herkkyyks sekä luonnonsuojelu ja muut paikalliset olosuhteet. Jotta päätöksen täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, lupaviranomaisen tulee määrätä, mihin toimenpiteisiin luvan perusteella on oikeus ryhtyä. Lisäksi kaivosviranomaisen on määrättävä luvanhaltijan suoritettavaksi erillinen vakuus (169 §:n 5 momentti), joka osaltaan turvaa korvausten saannin mahdollisten edunmenetysten ja kustannusten osalta.

Aloite

Talousvaliokunta toteaa, että lakialoite vastaa 169 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen osalta hallituksen esitystä, mutta aloitteessa ei ole otettu huomioon lakiehdotuksen mukaisia pykälän 5 momenttiin tehtäviä muutoksia.

Valiokunta on edellä todetuin perustein esittänyt, että säädösmuutos hyväksytään hallituksen esityksen mukaisessa muodossa, minkä vuoksi lakialoite esitetään hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että lakialoite hylätään.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Lars Erik Gästgivers /r
Teuvo Hakkarainen /ps
Harri Jaskari /kok
Jukka Kärnä /sd
Eero Lehti /kok

Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Martti Mölsä /ps
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /kesk
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.